

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Куц-Бурдейної Олександри Олександрівни «Комплексний підхід до вдосконалення фізичної підготовленості студентів з порушенням постави у процесі фізичного виховання», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми дисертації обумовлена життєво важливою потребою модернізації системи професійної освіти, орієнтованої на підготовку не тільки компетентного, але й здорового фахівця. Одним із чинників, який негативно впливає на функціональні можливості організму, а також сприяє виникненню деяких хронічних захворювань, виступає дисбаланс розвитку опорно-рухового апарату, який може проявлятися порушенням постави.

В умовах переходу до ринкової економіки радикально змінюються вимоги до фахівців, які працюють у різних сферах. Значна роль належить таким якостям працівника, як: психічна стійкість, фізична витривалість, здатність до адаптації, психофізіологічна готовність, професійна гнучкість і мобільність. Здоров'я фахівця в сучасних реаліях, що змінилися, характеризується високою пристосовуваністю до нових умов, психічною врівноваженістю, необхідною працездатністю.

Студентська молодь становить науковий, культурний, оборонний потенціал України, генофонд нації. Збереження та зміцнення здоров'я студентів є складною культурно-освітньою, економічною і соціально-політичною проблемою, а підвищення рівня їхньої фізичної підготовки є найактуальнішим завданням, яке гостро стоїть перед українським суспільством.

Дисертаційна робота виконана відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи Міністерства України у справах сім'ї, молоді

та спорту на 2006–2010 рр. за темою 3.2.4 «Корекція аеробної та анаеробної продуктивності організму учнівської та студентської молоді шляхом застосування різних режимів фізичних впливів» (№ державної реєстрації 0107U007149) і відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського на 2013–2017 рр. за темою «Оптимізація процесу вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості учнівської та студентської молоді фізичними навантаженнями різного спрямування» (№ державної реєстрації 0113U007491).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Автором належним чином визначено мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, яким відповідають адекватно підібрані методи науково-педагогічного пошуку, що уможливили наукове обґрунтування теоретичних положень. Предмет, мета, завдання дослідження вдало визначають процес наукового пошуку, який послідовно здійснив дисертант з урахуванням того, що зроблено іншими дослідниками у вирішенні означеної проблеми. Обґрунтованість наведених у дисертації положень, висновків, рекомендацій зумовлена тим, що здобувач адекватно використав різноманітні сучасні методи наукових досліджень.

Дисертація характеризується глибоким розкриттям досліджуваної проблеми, самостійністю у підходах до їх висвітлення, ґрунтовною практичною перевіркою отриманих результатів, їх суттєвою теоретичною і практичною значущістю.

Основні положення дисертації викладено у 13 наукових працях, з них 6 праць опубліковано у фахових виданнях України, з яких 2

включено до міжнародної наукометричної бази, 7 публікацій апробаційного характеру. Вивчення публікацій за темою дисертації свідчить про те, що в опублікованих працях автора у повній мірі висвітлено результати дисертаційного дослідження.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертаційна робота складається із анотацій, вступу, переліку умовних позначень, шести розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 236 сторінок. Дисертація містить 81 таблицю та ілюстрована 23 рисунками. У роботі використано 226 наукових джерел.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, висвітлено зв'язок роботи з науковими планами, темами, а також мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; визначено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію результатів дисертації, упровадження їх у практичну діяльність та про кількість публікацій за досліджуваною темою.

У першому розділі **«Сучасні підходи до процесу вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушенням постави засобами фізичного виховання»** виконано теоретичний аналіз науково-методичної та спеціальної літератури, здійснено систематизацію і узагальнення даних літературних джерел з проблеми дослідження.

Аналіз і узагальнення науково-методичної літератури за темою дисертаційного дослідження засвідчили, що серед науковців відсутня єдність думок стосовно поширеності порушення постави серед студентів закладів вищої освіти. Значна поширеність порушення постави серед студентської молоді зумовлена недостатнім рівнем організаційної роботи у закладах вищої освіти, відсутністю чітких науково-методичних рекомендацій з фізичного виховання, низькою

мотивацією до занять фізичною культурою через незадовільне формування потреби до рухової активності. Негативний вплив порушення постави проявляється не лише погіршенням функцій опорно-рухового апарату, але й зниженням фізичної та функціональної підготовленості студентів.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** наведено методи, етапи дослідження та відомості про контингент учасників дослідження.

Дисертаційна робота виконувалася у період з 2009 по 2017 роки в чотири етапи.

У третьому розділі **«Порівняльна характеристика фізичної та функціональної підготовленості студентів з різними типами постави»** наведено результати дослідження стану постави, фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушенням та без порушення постави.

Здобувачем встановлено, що функціональні порушення постави є досить поширені серед студентської молоді. Як відзначає автор, серед дівчат зустрічається частіше, ніж серед юнаків. Проведені автором дослідження показали, що незалежно від статі у студентів з порушенням постави показники фізичної підготовленості виявилися вірогідно гіршими, ніж у студентів без порушенням постави. У юнаків ці відмінності більші, ніж у дівчат, оцінка фізичної підготовленості дівчат в середньому виявилася нижчою ніж у юнаків. Встановлені вірогідні відмінності показників м'язової сили, статичної силової витривалості м'язів-розгиначів спини та сідничних м'язів у студентів з порушенням постави і без порушення постави.

Отримані дані були автором враховані при розробці комплексної програми занять з фізичного виховання для студентів з порушенням постави.

У четвертому розділі **«Обґрунтування програм, спрямованих на вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушенням постави»** викладено теоретичне обґрунтування програми занять для вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушенням постави в процесі фізичного виховання.

На підставі даних констатувального експерименту обґрунтовано та впроваджено комплексний підхід до вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості студентів зі сколіотичною поставою у процесі фізичного виховання, який включає єдність цілей, завдань, змісту, методів і форм фізичного виховання та їх взаємодії з позицій цілісності і системності.

Розроблена програма базувалась на загальнометодичних принципах тренування, спеціальних принципах методики Пілатеса та реалізовувалась в три етапи: підготовчий, основний та підтримуючий. Запропонована програма передбачала заняття за аеробними та анаеробними модулями для студентів з порушенням постави.

У п'ятому розділі **«Дослідження впливу бігових навантажень зі стимуляцією та без стимуляції анаеробних процесів енергозабезпечення на фізичну та функціональну підготовленість студентів з порушенням постави»** представлено аналіз оцінки ефективності розроблених програм для студентів з порушенням постави.

Оцінка результатів впровадження запропонованої програми проводилася відповідно до критеріїв ефективності. Так, наприклад, у студентів зі сколіотичною поставою, які займались за аеробним та анаеробним модулями, відбулися позитивні зміни у рівні стану біогеометричного профілю постави. Так, серед студентів, які займались за аеробним модулем, 16,8 % студентів перейшли на середній рівень і 8,4 % – на високий, у студенток 10 % перейшли на

середній рівень. Серед студентів, які займались анаеробним модулем, спостерігались такі зміни: 12,5 % студентів перейшли на середній рівень і 12,5 % – на високий, а у студенток 15,4 % – перейшли на середній рівень та 7,7 % – на високий. У студентів, які займались за типовою програмою закладів вищої освіти, спостерігалось погіршення, яке проявлялось у зниженні рівня стану біогеометричного профілю постави.

У шостому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» представлено три групи даних, отриманих шляхом експериментального дослідження, та їх зіставлення з даними науково-методичної літератури.

Підтверджено дані про негативний вплив порушення постави на функціональні можливості організму студентів.

Доповнено та розширено інформацію про особливості організації позанавчальної діяльності на основі використання традиційних та інноваційних засобів фізичного виховання у підвищенні фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушеннями постави.

Отримали подальший розвиток результати науковців щодо переваг занять у змішаному режимі енергозабезпечення з метою підвищення рівня аеробної продуктивності порівняно з навантаженнями аеробного спрямування.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що:

– уперше теоретично обґрунтовано та реалізовано комплексний підхід до вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушенням постави в процесі фізичного виховання, який включає єдність цілей, завдань, змісту, методів і форм фізичного виховання та їх взаємодії з позицій цілісності і системності;

– уперше, базуючись на результатах проведеного факторного аналізу, здійснено диференціацію фізичних навантажень, встановлено

співвідношення засобів загальної та спеціальної спрямованості у процесі позанавчальних занять з фізичного виховання, спрямованих на підвищення фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушеннями постави;

– дістали подальшого розвитку наявні розробки про переваги занять у змішаному режимі енергозабезпечення з метою підвищення рівня аеробної продуктивності порівняно з навантаженнями аеробного спрямування;

– доповнено сучасні дані про рівень фізичного стану студентів з порушеннями постави, розширено уявлення про особливості організації позанавчальної діяльності на основі використання традиційних та інноваційних засобів фізичного виховання у підвищенні фізичної та функціональної підготовленості студентів з порушеннями постави.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування запропонованої програми в системі фізичного виховання студентів з порушенням постави. Використання програм із біговими навантаженнями та вправами для зміцнення м'язового корсета дозволить фахівцям одночасно впливати на фізичну та функціональну підготовленість студентів і морфофункціональні можливості опорно-рухового апарату.

Основні положення та результати дослідження впроваджено в навчальний процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна», Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Також результати дослідження впроваджено в оздоровчо-тренувальний процес спортивного клубу «Патріот» м. Вінниця та Вінницького центру кінезітерапії.

Роботу завершують висновки, в яких відображено основні наукові досягнення виконаного дослідження. Висновки сформульовані у вигляді узагальнюючих і конкретних положень і свідчать про вирішення поставлених завдань.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує головні положення роботи.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації:

1. Не можна погодитися з думкою дисертанта, який вказує в анотації роботи, що функціональні порушення постави є досить поширеною патологією. Порушення постави, в даному контексті, є функціональними порушеннями опорно-рухового апарату.

2. В актуальності дисертаційної роботи, на нашу думку, здобувачеві доцільно було б приділити більше уваги практичним аспектам організації процесу фізичного виховання студентів закладів вищої освіти з порушенням постави, які обґрунтовані в дослідженнях українських спеціалістів, наприклад, М.А. Колос, 2010; Ю.В. Седляр, 2011; Н.Л. Носова, 2015; С.В. Лопецький, І. П. Випасняк, О.В. Вінтоняк, 2016 та ін.

3. З огляду на той факт, що дисертантом проведено аналіз спеціальної літератури з проблеми використання різноманітних засобів фізичного виховання при корекції порушень постави студентів, хотілося б почути від здобувача, чому ним були використані вправи саме аеробногої та анаеробної спрямованості?

4. Розробляючи комплексну програму, автор використовує, без будь-якої на те наукової аргументації, систему Пілатес. Виникає резонне питання, чому саме дана система була ним вибрана, а не інші види оздоровчого фітнесу?

5. На нашу думку, при розробці комплексної програми необхідно було спиратися на мотиваційні пріоритети студентів.

6. Четвертий висновок дисертаційної роботи виглядав би більш переконливо, якби здобувач представила цифрові дані, отримані в результаті власних досліджень.

7. П'ятий висновок роботи необхідно було надати в більш розгорнутому вигляді, так як він відображає основну новизну і мету дисертаційного дослідження.

8. Враховуючи отримані результати, на наш погляд, в роботу доцільно було б включити практичні рекомендації, які дозволили б в подальшому фахівцям підвищити ефективність процесу фізичного виховання в закладах вищій освіти.

Висновок. За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертація Куц-Бурдейної Олександри Олександрівни «Комплексний підхід до вдосконалення фізичної підготовленості студентів з порушенням постави у процесі фізичного виховання» відповідає вимогам п.11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри
фізичного виховання
КНЕУ ім.В.Гетьмана,
к.н.фіз.вих.

*Відгук отри-
мано 27.04.2018.*

М.В.Д.

М.В. Дудко

*Мухом Дудко М.В.
засв. на. 13.04.2018.*

засв. на. 13.04.2018.